

Lesní mateřská škola Čtyřlístek

Mariánské Lázně

Koncepce přípravy dětí na školní vzdělávání

Školní rok 2023/2024

je zpracován v souladu se Školním vzdělávacím programem

**S Kamínkem v kapse, měním svět kolem
sebe.**

Základní údaje

Adresa: **Základní škola a Lesní mateřská škola Čtyřlístek**

Poštovní 160/17

353 01 Mariánské Lázně

IČO: 01407104

IZO: 181044897

Ředitelka: Mgr. Lucie Straková

Vedoucí učitelka , zpracovatelka ŠVP: Mgr. Kateřina Filková

Telefon: +420 774 922 122, 778 040 225

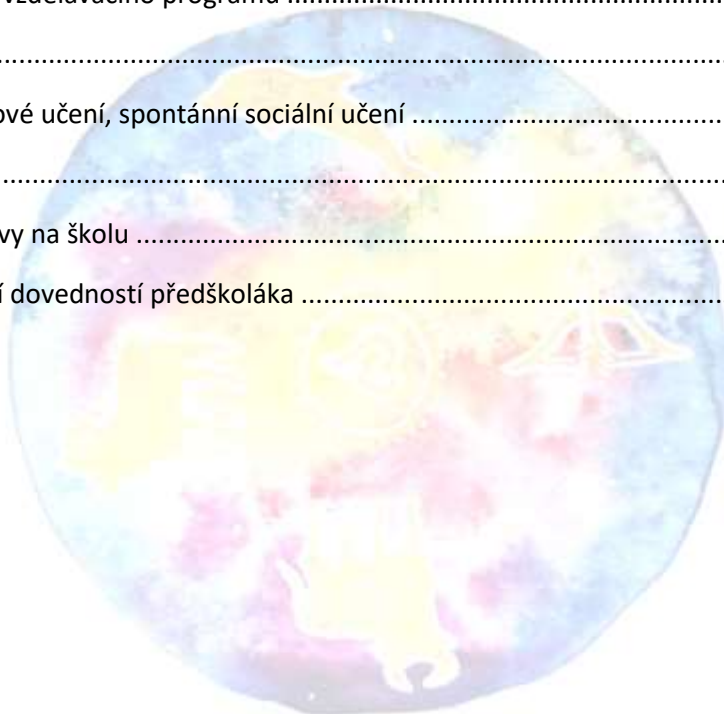
Email: ctyrlitekml@seznam.cz

www.lesniskolkactyrlitek.cz

Účinnost od 1. září 2022

Obsah

Základní údaje	1
Obsah	2
1 Výchozí podmínky	3
1.1. Cíle předškolního vzdělávání	3
1.2 Metody a formy práce, inspirace	3
1.3. Podmínky pro vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí nadaných	4
1.4. Charakteristika vzdělávacího programu	4
2 Volná hra	5
3 Situační a prožitkové učení, spontánní sociální učení	7
4 Evaluace	8
5 Organizace přípravy na školu	8
6 Plán prohlubování dovedností předškoláka	9

1 Výchozí podmínky

1.1 Cíle předškolního vzdělávání

Dle Školního vzdělávacího programu je cílem předškolního vzdělání podpora rozvoje osobnosti

dítěte předškolního věku tím, že se podílí na jeho zdravém citovém, rozumovém a tělesném rozvoji a na osvojení základních pravidel chování, základních životních hodnot a mezilidských vztahů. Předškolní vzdělávání vytváří základní předpoklady pro pokračování ve vzdělávání. Předškolní vzdělávání napomáhá vyrovnávat nerovnoměrnosti vývoje dětí před vstupem do základního vzdělávání a poskytuje speciálně pedagogickou péči dětem se speciálními vzdělávacími potřebami.

Základní rámcové cíle školního vzdělávacího programu:

1. Rozvoj dítěte, jeho učení a poznání
2. Osvojení základů hodnot, na nichž je založena naše společnost
3. Získání osobní samostatnosti a schopnosti projevovat se jako samostatná osobnost působící na své okolí.

1.2 Metody a formy práce, inspirace

Vycházíme z **filozofie lesních mateřských škol** a uplatňujeme pilíře udržitelného rozvoje.

- Vedeme k **úzkému vztahu k přírodě**, rozvíjíme znalosti, vědomosti a dovednosti o přírodě. /Ekologický pilíř/
- Přibližujeme děti **přirozeným rytmům a cyklům přírody**. /Ekologický pilíř/
- Vedeme děti k **odpovědnému postoji** k životnímu prostředí. /Ekologický pilíř/
- Dbáme o **fyzický vývoj** a podporujeme duševní pohodu. /Sociální pilíř/
- Posilujeme **sebevědomí dětí** a jejich **důvěru ve vlastní schopnosti**. /Sociální pilíř/
- Zapojujeme děti a rodiče** do rozhodování v rámci Ekotýmu. /Sociální pilíř/
- Nakupujeme od českých a místních dodavatelů** /Ekonomický pilíř/

Velký důraz klademe na **rozvoj vztahu k přírodě a environmentální senzitivitu**. Naším cílem je propojit rodičovskou veřejnost s aktuálním děním a vývojem školy a do jisté míry i přebrat zodpovědnost za to, jak bude jejich mateřská škola a okolí vypadat. U dětí rozvíjet akční kompetence, které vedou k udržitelnému a odpovědnému jednání.

V pedagogické komunikaci vycházíme z konceptu **Respektovat a být respektován**.

- Vyhýbáme se nálepkování dětí
- Součástí procesu výchovy a péče je např. využívání ocenění a přirozeného důsledku.
- Práce s chybou místo odměny a trestu - učitelé používají popisný jazyk - učitel vychází vstřícně k pocitům a emocím dítěte, uznání pocitů když je smutné, nahněvané apod. - děti nepodněcujeme k soutěživosti, respektujeme, že každé dítě má své tempo a silné stránky.

Inspirací v rytmu týdne i dne při výchovně vzdělávacích činnostech jsou pro nás pedagogické směry jako přírodní pedagogika, waldorfská pedagogika.

1.3 Podmínky pro vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí nadaných

Naše mateřská škola se snaží o vytvoření optimálních podmínek k rozvoji osobnosti každého dítěte, k učení i ke komunikaci s ostatními. **Škola staví na individuálním přístupu k dětem a umožňuje svobodnou volbu činností i tempa vzdělávání.** Každý den je zajištěna stálá přítomnost dvou pedagogů a poměrně malá skupinka maximálně 15 dětí, která umožňuje přistupovat k dětem s ohledem na jejich potřeby. Je třeba mít na zřeteli, že podmínky pro adaptaci dětí se speciálními potřebami (od druhého do pátého stupně podpory), v naší školce realizovatelné nejsou. Důvodem je zejména celoroční venkovní provoz a náročnější terénní podmínky, stravovací i bezpečnostní.

Naše škola spolupracuje s pedagogicko psychologickou poradnou a s logopedií, která pravidelně provádí screenig dětí.

Pokud se u dítěte projeví **mimořádné nadání** v jedné nebo více oblastech, doporučíme rodičům dítěte vyšetření ve školském poradenském zařízení. Pokud školské poradenské zařízení identifikuje mimořádné nadání dítěte a doporučí vypracování individuálního vzdělávacího plánu, postupujeme při jeho zpracování, realizaci a vyhodnocování v úzké spolupráci s rodiči dítěte a školským poradenským zařízením.

1.4 Charakteristika vzdělávacího programu

Základní **metodou rozvoje dětí** je **volná hra**, při které děti rozvíjí komunikační a sociální kompetence. Okolní přírodní prostředí je pro děti natolik podnětné, že převážná vzdělávací nabídka je nabízena formou hry, experimentu a badatelské činnosti. Vzhledem k věkovému složení třídy zohledňujeme momentální situace (tzn. potřeby jednotlivých dětí, počet dětí ve skupině, stanovené cíle, skupinová nebo individuální činnost apod.). K naplňování cílů využíváme zejména estetické činnosti a činnosti zaměřené na environmentální výchovu.

Je důležité, aby pedagog byl autentický ve svém jednání, aby byl osobností, která bude zvnitřku utvářena vlastní hlubokou zodpovědností ke společenství a pokorou ke svému pedagogickému poslání.

Výše uvedenými metodami usilujeme o komplexní rozvoj dítěte v těchto vzdělávacích oblastech:

- dítě a jeho tělo,
- dítě a jeho psychika,
- dítě a ten druhý,
- dítě a společnost,
- dítě a svět

Usilujeme o to, aby se každé dítě podle svých individuálních možností a svým tempem rozvíjelo

v těchto klíčových kompetencích:

kompetence k učení: dítě soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů,

kompetence k řešení problémů: dítě řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti, postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje, spontánně vymýšlí nová a nová řešení problémů a situací, hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady), využívá při tom dosavadních zkušeností, fantazii a představivost

komunikativní kompetence: dítě se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)

sociální a personální kompetence: dítě samostatně rozhoduje o svých činnostech, umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej

činnostní a občanské kompetence: dítě chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá

2 Volná hra

Pochopení a uchopení úlohy volné hry ve výchovně vzdělávacím procesu školy jsou v souladu s názory odborníků:

Volná hra je zásadní nutnost pro rozvoj inteligence – dítě zkoumá své okolí a bez rušivých zásahů plní úkoly, které si samo zadalo, tak dlouho, dokud neztratí zájem.

- Hra samotná je zároveň metodou, prostředkem, impulsem i odměnou.
- Při volné hře dítě posouvá samo sebe dál ve vývoji.

- Děti by měly mít příležitost hrát si s vodou, půdou, přírodními materiály.

Děti si hrají, jen pokud je dospělí nechají a dají jim inspirující prostor. Pokud si úkol zadaly samy, jsou schopny složitých úkonů a žádná námaha jim není dost velká. Dospělým to připadá někdy nesmyslné a zbytečné. Děti potřebují stále nové výzvy, aby mohly vyzkoušet své síly a používat své smysly. Tyto výzvy a úkoly si kladou samy a jsou pak zcela pohlceny jejich řešením.

Pokud děti necháme v jejich hře, uvidíme, že jen velice ojediněle zapojí do svých her prvky soutěžení a to, čemu říkáme "vzdělávací cíle". My dospělí bychom měli být velice obezřetní a nedělat dětem hry "zápornými", "vzrušujícími" nebo "smysluplnými" tím, že takové prvky přidáme. Děti se učí pořád.

Pokud tedy bude řeč o volné hře, budeme se bavit o dětech, které si hrají, a o nás dospělých jako pozorovatelích, kteří se snaží hře porozumět dříve, než do ní vstoupí s nějakými svými "pedagogickými záměry". Když pochopíme, jak a proč si děti hrají, budeme se moci k nim opatrně připojit a účastnit se jejich učení. Když to budeme dělat dost dlouho, možná nás napadnou hry, které budeme moci dětem nabídnout. Hry, které dětem ponechají dostatek svobody, aby se mohly učit to, co se potřebují učit. Ale nejdříve ze všeho musíme pochopit element hry bez cíle nebo soutěživosti.

Děti, hlavně ty nejmenší, se chtějí učit neustále. Jen my někdy nevíme, co nebo kdy – a pak děláme chyby. Musíme studovat lidské bytosti, které jsou tak nepodobné strojům. Také je třeba si zvědomit, že je dost času na všechno, co se dítě chce a potřebuje naučit. Pokud si myslíme, že "čím dříve, tím lépe", pak jsme na omylu.

„Učení není vždy totožné s věděním nebo shromažďováním faktů.“ Johan Ahlbom o dětech a volné hře.

3 Situační a prožitkové učení, spontánní sociální učení

Prožitkové učení je přístup ke vzdělání založený na vyšší schopnosti lidské paměti vstřebávat informace jejichž vnímání je provázeno intenzivní emocí. Jde o učení z důsledků vlastního jednání, hledání netradičních řešení a společné překonávání úkolů a výzev.

Předností prožitkového učení je

- rozvíjení tvůrčích postupů,
- aktivní jednání,
- lepší vytváření neformálních vztahů,
- a především intenzivní učení z prožitků namísto pouhého shromažďování informací.

Při **situačním učení** pedagog spolu s dětmi pozoruje okolní přírodu, své okolí. Pedagog podněcuje v dětech zvědavost a zájem o své okolí a zároveň je vybaven dobrými znalostmi svého prostředí a jednotlivých jevů a součástí přírody. Je vybaven také předměty umožňující pozorování, bádání a experimentování. Pedagog se vzdělává ve znalostech životního prostředí a jeho dílčích oblastech, stejně jako ve znalostech výchovy a vzdělávání dětí předškolního věku.

Sociální učení je osvojování si komplexních způsobů chování a jednání přiměřených určité

sociální situaci. Jako takové je nástrojem socializace. Sociální učení lze rozlišit na řadu dílčích druhů a forem. Tři základní formy jsou **sociální posilování, imitace (nápodoba) a identifikace**.

Při spontánním sociálním učení dítě rádo napodobuje ostatní děti, dospělé, proto je důležité jít dítěti vzorem a činnosti, které po něm chceme dodržovat také. V kolektivu dětí se dítě učí od starších a starší pomáhají mladším, kdy posilují svou zodpovědnost, sebedůvěru a cítí se důležitě.

4 Evaluace

Evaluace je nedílnou součástí výchovně vzdělávacího procesu. Evaluace probíhá na několika úrovních, jednou z nich je individuální hodnocení dítěte. Pedagogové sledují, jak se každé konkrétní dítě rozvíjí ve všech oblastech vzdělávání. Sledují také to, jak se dítě rozvíjí celkově po psychické, fyzické i sociální stránce a zda je v prostředí školy spokojené a jsou naplňovány jeho individuální potřeby. Spolupracují v tomto ohledu úzce s rodiči. Tyto pokroky zaznamenávají do grafické podoby hodnotícího čtyřlístku a vyhodnocují společně s rodiči na pravidelných konzultacích.

5 Organizace přípravy na školu

Děti jsou na školní docházku připravovány od prvního dne stráveného v mateřské škole. V posledním roce před školou připravovány na vstup do školy intenzivněji.

Formy přípravy dítěte na školu jsou následující:

- schopnosti dítěte jsou v podnětném prostředí s dostatečným prostorem pro volnou hru přirozeně rozvíjeny v maximální možné míře
- předškolní příprava 1-2x týdně v čase po odpočinku – každé dítě se v čase předškolní přípravy věnuje úkolům na dané téma. Úkoly vycházejí z Portfolia předškoláka – souhrnu schopností, které by dítě mělo zvládat při ukončené předškolní docházce
- křížové pohyby a rytmické říkanky s prsty před časem oběda, pomáhají při propojení mozkových hemisfér. Pevná spojení hemisfér jsou jednou z cest ke zvyšování inteligence dětí i dospělých

Metodou práce s předškoláky je situační a prožitkové učení s vědomím rozvoje prematematických, přečtenářských, grafomotorických a polytechnických dovedností dětí

příloha: Plán rozvoje dovedností předškoláka

Plán prohlubování dovedností předškoláka

2023/24

Měsíc	Dovednosti	Konkrétní dovednost	Konkrétní činnost (co dokážu)
-------	------------	---------------------	-------------------------------

9/22

Motorická oblast

grafomotorika

držení tužky, základní grafomotorické prvky (čára, kruh, ovál, oblouk, vlnovka, spirála, smyčka, zátrh)

Sociální oblast

samostatnost, udržování pořádku, dodržování pravidel

Poznávací oblast

řeč-porozumění a pochopení řeči-rozumím běžně mluvené řeči – většinu výrazů reaguji správně na pokyny

porozumím zadání úkolu

10/22

Motorická oblast

grafomotorika

mám uvolněnou ruku, správné postavení ruky, správný úchop tužky, dovedu vybarvovat většinou bez přetahování (z cca 90 %), obtahovat různé tvary,

Poznávací oblast

paměť

dokážu napodobit pohybem tvar (paměť pohybová, tvarová, např. v grafomotorické oblasti)

11/22

Poznávací oblast

myšlení-analogie

analogie-dokážu vyvozovat, třídit podle různých kritérií: vnějších znaků /barev, velikosti, tvaru), druhu, určité vlastnosti, funkce, dvou až tří kritérií zároveň (např. barvy a zároveň tvaru, dovedu vysvětlit, který předmět (obrázek) nepatří mezi ostatní

	Poznávací oblast	pozornost	soustředím se na činnost minimálně 10-15 minut, udržím pozornost i u činnosti, která mne nebaví (často pod vedením dospělého), dokončím započatou činnost (5-10 minut) geometrické tvary
12/22	Motorická oblast	grafomotorika	geometrické tvary
	Sluchová oblast	sluchová analýza a syntéza	rozložím slova na slabiky, Pojmenuji hlásky na začátku slova
1/23	Motorická oblast	hrubá motorika	umět stát rovně, předklon, Klek, dřep, rovnováha při stožení na špičkách, na jedné noze, přeskoky i snožmo
	Zraková oblast	prostorová orientace na ploše a v prostoru	vpravo, vlevo, nahoře, dole vpředu, vzadu
	Poznávací oblast	myšlení-vztahy časové	vím co se obvykle dělá ráno, v poledne, večer, na jaře, v létě, podzim, v zimě, seřadím 4 víc obrázků podle dějové posloupnosti, popíšu děj, vím, co znamená před tím-nyní – potom, brzy-pozdě-nejpozději, nejdříve-dříve-naposled-nakonec
2/23	Motorická oblast	motorická koordinace	napodobit nůžky stříháním stříháním druhého a třetího prstu, roztahovat prsty na obou rukou stejně a současně
	Zraková oblast	zrakové rozlišování	rozliším barvy (základní i doplňkové), rozliším předměty nebo obrázky podle velikosti (malý – velký, menší – větší, nejmenší – největší), seřadím 5 věcí podle velikosti, roztřídím předměty nebo obrázky podle tvaru (kruh, čtverec, obdélník, trojúhelník/kulatý, špičatý, hranatý), materiálu (dřevo, sklo, látka kov, plast)

Poznávací oblast	myšlení – vztahy porovnávání, protiklady, souvislosti	vím, co znamená velký – malý, větší – menší, hodně – málo, ...	
3/23	Motorická oblast	senzomotorika	propojení slyšeného s pohybem (např. tleskám na dané slovo při poslechu pohádky), dovedu propojit viděné s pohybem (např. provlékám provázek podle vzoru)
Sluchová oblast	sluchové rozlišování	poznám, zda je dvojice slov či slabik (dávající smysl a poté i nesmyslných) shodná (změna souhlásky, samohlásky, znělé, neznělé hlásky, délky samohlásky, měkké a tvrdé slabiky – ROK-RAK, DUBEN-BUBEN)	
Zraková oblast	levo-pravý pohyb očí	udržím směr pohybu očí zleva doprava, shora dolů (řádky, sloupce), jmenuji nebo řadím předměty, obrázky	
Zraková oblast	rozlišování podobných a stranově obrácených tvarů	vyhledám a spojím stejné obrázky, tvary, poznám odlišné obrázky, tvary, rozliším obrázky stranově obrácené	
4/23	Zraková oblast	zraková analýza a syntéza	složím předměty a obrázky z několika částí (např. puzzle), skládám i podle vlastní fantazie (např. stavebnice), doplním chybějící části obrázku (dokreslením, vyhledáním příslušného dílu, dolepením apod.)
Sluchová oblast	vnímání rytmu a reprodukce rytmu a rýmu	vnímám rytmus, umím rytmizovat básničku, pořekadlo, rozpočítadlo, rozpoznám rýmy (zda se 2 slova rýmují)	
Poznávací oblast	myšlení – logický úsudek	vím, co dělám když: mám hlad/ žízeň, je mi zima / horko, něco mě bolí, vidím kamaráda naříkat, něco rozliji, jsem unavená, vím, co je správně a co špatně – Je maminka starší než babička? Je v létě sníh? Je citron sladký? Je ve dne tma? Je lžička větší než lžíce?	

5/23

Motorická oblast	jemná motorika	navlékat korále, cvrknat kuličky, vytrhávat z papíru, sypat, přelévát
Zraková oblast	zraková paměť	nakreslím jednoduché obrázky podle předlohy, zapamatuji si předložené předměty nebo obrázky, tvary, (3-6) - poznám změnu, zapamatuji si i pořadí, polohu
Poznávací oblast	vědomosti	vím, k čemu slouží nářadí, znám různá povolání, vím, jak se jmenuje naše hlavní město

6/23

Sociální oblast	zvládnutí běžných praktických činností a situací	dovedu nakoupit, telefonovat
Zraková oblast	rozlišování figury na pozadí	vyhledání konkrétní věci na pozadí, rozliším několik se překrývajících obrázků, rozliším tvary na odlišném pozadí (jinak barevném, šrafovaném, tečkovaném, čtvercovém)
Sluchová oblast	sluchová analýza A syntéza	pojmenuji hlásky na konci slova, určím hlásky ve slově, rozložím /složím slovo do jednotlivých hlásek

